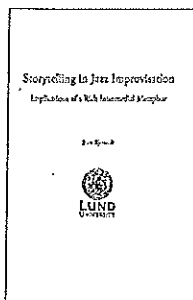

tenderar att bli en ren underhållning och bakgrundstimulans.

Hugaligen. Jag tror att den tendensen redan är ett faktum.

LARS GRIP

Undersökning av jazzen som berättarkonst

Sven Bjerstedt
Storytelling in jazz improvisation. Implications of a rich intermedial metaphor.
Studies in music and music education no. 17
Malmö Academy of Music/Lund University
2014.
ISBN 978-91-981-344-3-8
379 sid.

Att jazzmusikaliskt berätta en historia på ett musikinstrument kan vara demonstrerandet av ett personligt sound. Kanske som Joe King Oliver sa på sin tid, att skita ner tonen, growla den, sänka den eller höja den. Eller som en av hans kolleger sa, vi använde dricksglas, spottkoppar och annat på klockstyckena för att skapa ett

personligt sound i trumpeterna. Genom dessa förändringar av instrumentets naturliga tonbildning uttryckte man känslorna i musiken. Det handlade givetvis inte bara om timbre utan även om artikulation, frasering, rytmik och melodisk vokabulär. Detta och mycket annat tar Sven Bjerstedt (f.1962) upp i sin intressanta *Storytelling in jazz improvisation*.

Bjerstedt beskriver också att storytelling inte betecknar detsamma i andra kontexter. Exempelvis i europeisk konstmusik eller i litterära sammanhang. Så to tell a story i jazzsammanhang är delvis det som Joe Oli-

ver och hans kolleger uttryckte det, om jag förstår Bjerstedt rätt.

Under senare tid har ett antal skrifter om jazzmusik publicerats både i akademiska och i andra sammanhang. Man drar sig gärna till minnes Erik Kjellbergs fina skrift om Jan Johansson. Och de inte mindre intressanta volymerna av Jan Bruér om *Guldår och krisår* (Svensk jazz under 1950 och 60-talen), Johan Fornäs *Moder-na Människor* (Folkhemmet och jazzen), Alf Arvidssons *Jazzens väg inom svenskt musikliv* (Strategier för självständighet och erkännande 1930-1975). Men även Martin Westins bok om dansmiljön på Vinterpalatset bidrar i sin historiska form om brukandet av jazzmusiken i nöjessammanhang. Samma författares givande skrift om Charlie Parkers vistelse i Sverige lyfter fram en av jazzmusikens stora solisters improviserande och muntliga diskussioner med svenska kolleger och konsekvensen av dessa under de följande åren.

Det känns möjligen onödigt att påpeka att genom dessa skriftliga insatser vidgas kunskapen om den musikform som jazzen och dess improvisationsformer samt grundläggande element utgör. Något som både intresserade och musiker borde ta del av.

I Bjerstedts avhandling undersöks också jazzmusikens särskilda språk. Dvs. hur enskilda ord anger ett slags musikaliskt förhållande och hur dessa ord används för att beskriva enskilda musikers specifika uttryckssätt. Sven Bjerstedt, själv pianist, har med detta arbete åstadkommit en omfattande ordmassa. Att bena ut enskildheter ur den kräver både tid och ambitiöst tänkande av läsaren. Bjerstedt använder såväl språkstudier som litteraturstudier samt citat ut konstvetenskapen för att framlägga sina lärosatser.

I texten förekommer citat av bl.a. Wittgenstein, Ulf Linde, Horace Engdahl och Roland Barthes. Allt för att skapa en så bred språklig betraktelseform av objektet som möjligt. En bred ståndpunkt för att på bästa sätt förklara jazzmusikernas berättande och uttryck. Men ibland svävar texten ut över sina breddar och blir på sina håll- mer

till en beskrivning av ordsammansättning- ar och filosofiska spörsmål.

Men trots detta är resultatet fascinerande men texterna kräver ett nutida engelskt-svenskt lexikon vid sidan av boken eftersom de förutom några svenska citat på utförda genomgående på engelska.

Språket är akademiskt och därför någon gång litet svåråtkomligt, vilket hör genren till, om man säger. Men trots det så finns det en rad intressanta uppgifter där kända musiker citeras. Man får veta hur de ser på sina egna improvisationer och i det sammanhanget berättar Louis Armstrong bl.a. att han såg sina tidiga improvisationer på samma sätt som att måla en tavla. Gerry Mulligan citeras också och säger att när han hörde svenska och franska musiker improvisera så upplevde han starkt att deras modersmål inte var av engelsk-amerikansk natur. Han upplevde det så att säga i deras storytelling.

Ett intressant avsnitt är intervjuerna med svenska musiker som har olika vägar in i improvisationerna. Det gemensamma tycks vara att man lär sig spela genom att spela och att man bara kan lära sig vissa grundregler.

Det hade varit intressant om det förutom källangivelserna funnits en förteckning över de namngivna musikerna samt över de titlar på de musikstycken som använts i studien. Men det är marginella påpekanden för möjligen är det den teknik Sven Bjerstedt använder för att befria sig från musikens och musikernas anekdoter och istället koncentrera texterna till den självpåtagna uppgiften.

LEIF WIGH

